

Accountantsverslag 2024

Gemeente Maassluis

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Maassluis
Postbus 55
3140 AB MAASSLUIS

Onderwerp
Accountantsverslag 2024

Datum
2 juli 2025

Ons kenmerk
2507622CD0/YW

Behandeld door
Senior manager

J.M. (Anne-Margriet) de Winter MSc RA
088 288 2180
amdewinter@deloitte.nl

Partner

drs. A.J. Schutgens RA
088 288 2476
aschutgens@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van de gemeente Maassluis. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Maassluis.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maassluis. Bij deze jaarrekening hebben wij op 2 juli 2025 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging, gedateerd d.d. 14 januari 2025, en met ons auditplan, dat op 25 november 2024 is besproken in uw auditcommissie.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag ambtelijk en bestuurlijk besproken en hebben de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de accountantscontrole 2024 op 25 juni jl. toegelicht aan de auditcommissie.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. A.J. Schutgens RA

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Inhoudsopgave

	Bestuurlijke samenvatting	4
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	5
	Bevindingen jaarrekening	8
	• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	9
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	15
	Interne beheersing	20
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	21
	Bijlagen	22
	• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	23
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	24
	• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	25
	• <u>Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024</u>	26
	• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	29

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college.
- De voor fouten en onzekerheden gehanteerde materialiteit bedraagt € 1,44 miljoen, respectievelijk € 4,32 miljoen.
- Naast onze opdrachtbevestiging zijn het Bado en controleprotocol, dat door uw raad is vastgesteld op 23 januari 2024, bepalend (geweest) voor onze controle.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in zijn rechtmatigheidsverantwoording fouten gerapporteerd die uitkomen boven de verantwoordingsgrens.
- In de paragraaf 'Bedrijfsvoering' zijn de bevindingen inzake fouten die de rapporteringstolerantie overstijgen, toegelicht door het college.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrenzen bedragen € 1,44 miljoen, respectievelijk € 0,05 miljoen.
- Wij hebben de conclusies van het college betrokken in ons getrouwheidsoordeel, waarbij er geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen. In Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024 is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- In 2024 is de gemeente Maassluis succesvol overgestapt naar een nieuw financieel pakket. De implementatie van dit pakket is zorgvuldig uitgevoerd, wat heeft geleid tot een soepele overgang. Ondanks de veranderingen in het systeem heeft de gemeente kunnen rekenen op een vlotte accountantscontrole, waarbij alle processen efficiënt zijn verlopen. Dit getuigt van een goede voorbereiding en samenwerking binnen de organisatie, wat de continuïteit en betrouwbaarheid van de financiële bedrijfsvoering waarborgt.
- De gemeente Maassluis besteedt op een goede manier aandacht aan de thema's 'fraude' en 'integriteit', en neemt daarover indien nodig, tijdig contact met ons op.

Welke aandachtspunten zien wij?

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- Wij signaleren, net als vorig jaar, een spanningsveld ten aanzien van uw capaciteit inzake de bereikbaarheid, mobiliteit en grondexploitatie. U kunt nog stappen zetten wat betreft het beter met de realisatiekracht in balans brengen van uw ambities. Hierbij kan het noodzakelijk zijn om uw organisatie te versterken. Specifiek zien wij dit terug in de investeringsrealisatie (lager dan begroot), de netto schuldquote (lager dan begroot) en de omvang van de materiële vaste activa per 31 december 2024, waarbij u € 14,2 miljoen begroot (conform het investeringsprogramma 2024-2028) en € 8 miljoen realiseert.
- In 2024 heeft de gemeente Maassluis verschillende financiële onrechtmatigheden vastgesteld met betrekking tot inhuuropdrachten en leveringen. Deze onrechtmatigheden zijn voornamelijk het resultaat van het niet adequaat opmaken van opdrachtramingen voorafgaand aan de inkoop waardoor een onjuiste inkoopstrategie gekozen en toegepast wordt. Hoewel diverse van deze onrechtmatige contracten inmiddels afgelopen zijn en uw gemeente in 2024 al procesaanpassingen gemaakt heeft binnen het domein van inhuur externen, achten wij het op grond van de oorzakenanalyse van deze fouten van belang dat uw gemeente bij het bepalen van de inkoopbehoefte en het vaststellen van de inkoopraming expliciet: 1) Nagaat of er sprake is van een nieuwe unieke opdracht ofdat sprake is van een verlenging of uitbreiding van een bestaande opdracht; en 2) Of de looptijd die in de opdrachtraming gehanteerd wordt, de beste inschatting betreft.
- Er zijn onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot het proces rondom de subsidies. Deze onrechtmatigheden worden veroorzaakt doordat subsidies vastgesteld zijn zonder dat de op grond van uw algemene subsidieverordening vereiste documenten volledig aangeleverd waren door de subsidieontvanger. Wij adviseren om de oorzaak van deze fouten te analyseren in het licht van de gestelde eisen in de algemene subsidieverordening en passende maatregelen te treffen om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Uw gemeente heeft reeds maatregelen genomen door medewerkers te trainen in het evalueren van subsidieaanvragen en het verbeteren van het subsidieproces.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Frauderisicoanalyse

In lijn met de toegenomen verwachtingen en de verhoogde aandacht vanuit het maatschappelijk verkeer voor onder andere fraude en continuïteit is het bij wettelijke controles vanaf boekjaar 2022 voor accountants verplicht om in de controleverklaring te rapporteren over de controleaanpak inzake frauderisico's. Uw gemeente besteedt passende aandacht aan de onderwerpen 'fraude' en 'integriteit'.

- In 2024 heeft u uw frauderisicoanalyse geactualiseerd. Wij hebben deze in het kader van onze interim-controle 2024 beoordeeld en hebben een aantal punten geconstateerd waarmee u de (fraude)risicoanalyse verder kunt versterken. In onze boardletter 2024 d.d. 10 maart 2025 met kenmerk 2503662038.01/SP, hebben wij hier inhoudelijk over aan u gerapporteerd.
- Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2024 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Opstel- en controleproces

Het proces van de jaarrekeningcontrole is dit jaar voorspoedig verlopen, wat extra bewonderenswaardig is gezien de gemeente Maassluis onlangs is overgestapt op een nieuw financieel pakket. Deze soepele voortgang is volledig te danken aan de constructieve en effectieve samenwerking tussen het controleteam en de financiële afdeling van de gemeente. Bij de start van de controle waren de onderbouwingen van de balansspecificaties en de gevraagde selecties voor de detailcontroles grotendeels al beschikbaar. Daarnaast werden de door ons gestelde vragen snel en adequaat opgepakt en beantwoord.

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2024 is verbeterd ten opzichte van 2023.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024 bedraagt € 34,9 miljoen (2023: € 31,5 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente Maassluis onderkende en aanwezige risico's van € 8,3 miljoen (2023: € 8,2 miljoen).
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en de realisatie, en kent een relatief hoog voordelig rekeningresultaat 2024 ad € 5,1 miljoen (2023: voordelig € 5,5 miljoen).

Realiteitsgehalte begroting

- Uit het overzicht van baten en lasten over 2024 blijken afwijkingen c.q. volumeverschillen in zowel de lasten en baten als in de saldi. Uit de begrote en gerealiseerde volumes op de investeringsprojecten (materiële vaste activa) blijken echter nog opvallender, jaarlijks terugkerende, tendenties, waarbij er in 2024 € 6,2 miljoen (2023: € 16,7 miljoen) minder is geïnvesteerd dan was begroot. Hoewel de afwijking kleiner is dan in 2023, is deze alsnog fors als deze afgezet wordt tegenover het begrote investeringsvolume ad € 14,2 mln.
- Op basis van deze afwijkingen, in combinatie met de absolute omvang en de oorzaken, alsmede het jaarlijks terugkerende beeld van de volumeverschillen, concluderen wij dat de ramingen in de begroting en in de tussentijdse informatievoorziening wat betreft de (investerings)projecten en activiteiten te ambitieus zijn. Daarbij is er wellicht sprake van een disbalans tussen de beschikbare (personele) capaciteit en de capaciteit die nodig is om alle geplande (investerings)projecten en activiteiten daadwerkelijk in het boekjaar te realiseren.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2024 hebben wij tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u gedeeld via onze Boardletter 2024 d.d. 10 maart 2025 met kenmerk 2503662038.01/SP, en zijn besproken in de auditcommissie d.d. 24 maart 2025. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Wij hebben tijdens de interim-controle met uw organisatie gesproken over de IT-omgeving. Daarbij is door ons vastgesteld dat er als gevolg van een aantal tekortkomingen niet volledig kan worden gesteund op de systemen van de gemeente. Deze tekortkomingen zien toe op het ontbreken van een formele autorisatiematrix voor gebruikersrechten en onvoldoende documentatie van het changemanagementproces, wat het risico op ongeautoriseerde toegang en ongeteste wijzigingen vergroot. Daarnaast ontbreekt een ISAE 3402 type 2-verklaring bij de cloudleverancier, wat leidt tot een gebrek aan inzicht in de uitvoering van databasebeheer en daarmee de betrouwbaarheid van de financiële informatie in gevaar kan brengen. Zo konden wij tijdens onze controle 2024 niet zonder meer steunen op de IT-omgeving en/of op (informatie uit) de applicaties. Wij hebben daarom (extra) gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd.
- Wij trekken samen met uw gemeente op in het proces van het digitaliseren van de interim- en de jaarrekeningcontrole. Tijdens onze controle zetten wij hiertoe diverse tools in, waaronder, tijdens onze controle over 2024, data-analyse voor de memoriaalboekingen.

Sociaal domein

- De gemeenschappelijke regeling Stroomopwaarts MVS voert voor de gemeente Maassluis het gedeelte Werk en Inkomen uit. Ook de sociale werkplaats van de gemeente is van Stroomopwaarts. Hoewel Stroomopwaarts deze activiteiten in delegatie uitvoert, blijft de gemeente Maassluis zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen, waaronder die in het kader van de Participatiewet. Dit betekent voor de rechtmatigheidsverantwoording dat eventuele fouten en onduidelijkheden in de jaarrekening 2024 van Stroomopwaarts meewegen in het rechtmatigheids-oordeel van het college over de jaarrekening 2024 van de gemeente Maassluis. Uit de rapportage van de accountant van Stroomopwaarts MVS blijken overigens geen fouten die betrekking hebben op de gemeente Maassluis.
- De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt voor de gemeente Maassluis door Rogplus uitgevoerd en de regionale jeugdzorg door de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond. De over 2024 verantwoorde lasten inzake de Wmo en de regionale jeugdzorg zijn in de jaarrekening van de gemeente Maassluis verantwoord op grond van de definitieve jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond. De lasten inzake de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zijn op basis van de laatste concept jaarstukken van de Rogplus opgenomen. Dit betekent dat er in 2025 mogelijk nog verrekeningen plaatsvinden als uit de definitieve jaarrekening 2024 van de Rogplus afwijkingen blijken ten opzichte van het eerder gedeelde concept.

Grondexploitatie

- Wat betreft de waardering van de jaarrekeningpost 'voorraden bouwgrond in exploitatie' hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2024 versus de schattingen in de jaarrekening 2023 geanalyseerd ('backtesting').
- Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden en bevindingen juist is en consistent met die over voorgaand jaar.
- Voor het faciliterend grondbeleid, verantwoord onder de overlopende activa, hebben wij vastgesteld dat uw gemeente een winst heeft genomen van ruim € 0,8 miljoen. Dit resultaat is te danken aan het project Het Balkon (€ 0,4 miljoen), dat bijna volledig is gerealiseerd en project Binnenstad/Vlietlocatie (€ 0,4 miljoen). Aangezien de gerealiseerde en geprognosticeerde opbrengsten aanzienlijk hoger zijn dan de nog te maken kosten voor deze projecten, concluderen wij dat de winstname in 2024 op de juiste wijze heeft plaatsgevonden.

Overig

- In bijlage A bij dit accountantsverslag is vermeld welke (niet-)gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekening

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2024 bedraagt € 7,608 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 2,483 miljoen in de reserves gestort, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2024 € 5,125 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 circa 46% van het balanstotaal (ultimo 2023: 43% van het balanstotaal) en is verbeterd ten opzichte van 2023.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in de reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2024	2023	2022	2021
Eigen vermogen per 1 januari	60.263	51.410	46.542	47.767
Tussentijdse resultaatbestemming	2.483	3.378	3.071	2.443
Gerealiseerd resultaat	5.125	5.474	1.797	2.332
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	7.608	8.853	4.868	4.775
Directe vermogensmutatie				
Eigen vermogen per 31 December	67.871	60.263	51.410	46.542

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	135.688
Totale lasten	-/- 128.080
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	7.608
Af: stortingen in reserves	-/- 16.772
Bij: onttrekkingen aan reserves	14.289
Saldo mutaties reserves	-/- 2.483
Gerealiseerd resultaat	5.125

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

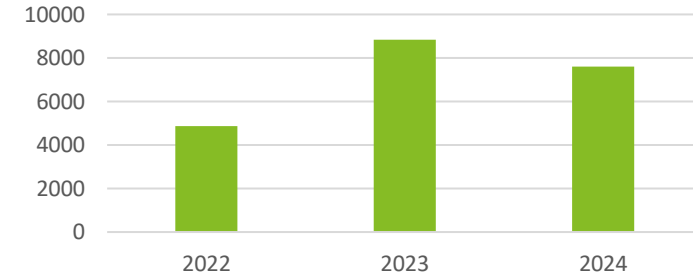
Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2024 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 7,608 miljoen zien, ten opzichte van een begroot positief saldo van € 2,732 miljoen (begroting na wijziging). De grootste voordelen zijn zichtbaar op de programma's:

- Verkeer, vervoer en waterstaat: € 0,6 miljoen lagere lasten. Als gevolg van lagere kosten voor onderhoud en het niet in hoeven zetten van stelposten.
- Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid: € 0,7 mln. lagere lasten en € 0,4 mln. hogere baten, per saldo € 1,1 mln. voordeel, wat ontstaan is door meerdere kleinere afwijkingen.
- Ruimtelijke ordening, bouwen en wonen: € 3,3 miljoen lagere lasten. En € 2,0 mln. lagere baten, per saldo € 1,3 mln. voordeel, wat ontstaan is door een lagere realisatie op de kosten, in onder andere de grondexploitatie, dan verwacht en het doorschuiven van een initieel in 2024 verwachte grondverkoop ad € 1,95 mln. naar 2025.
- Algemene uitkering: € 0,6 mln. hogere baten door hoger vastgestelde maatstaven en de decembercirculaire 2024.

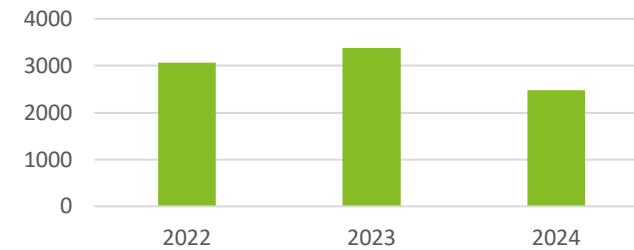
De jaarrekening 2024 sluit – na het verwerken van de mutaties in de reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 5,1 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. In de paragraaf 'Bedrijfsvoering' heeft het college de rechtmatigheid van de begrotingsafwijkingen nader toegelicht.

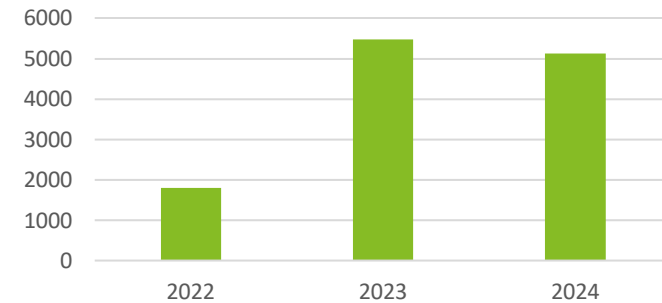
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
x € 1.000

Mutaties in reserves
x € 1.000

Gerealiseerd resultaat
x € 1.000

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

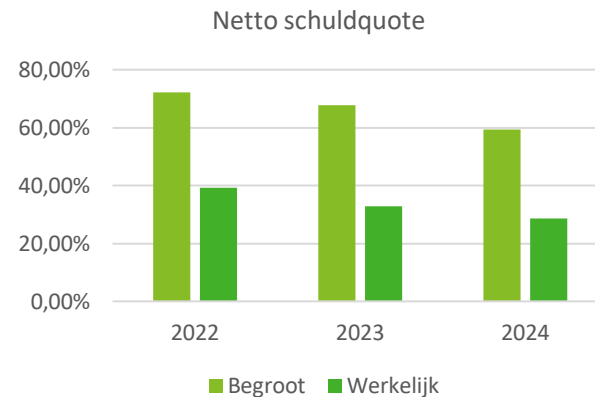
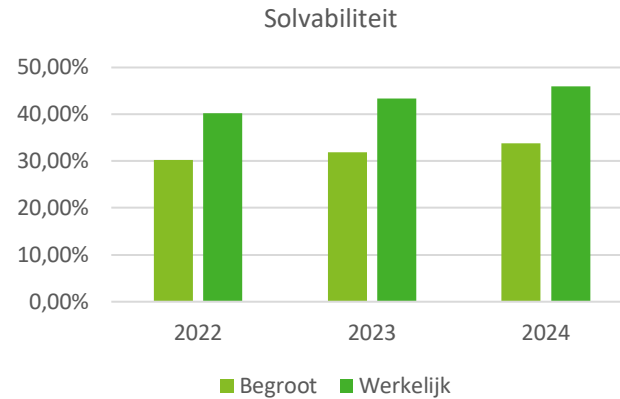
Structurele exploitatieruimte

Bij het beoordelen van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten, die worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te kunnen dekken.

Overall analyse

Als naar de kengetallen per 31 december 2024 gekeken wordt dan kan hieruit opgemaakt worden dat de solvabiliteit is toegenomen, de netto schuldquote verder daalt en de structurele exploitatieruimte hoger was dan geraamd. De financiële weerbaarheid van de gemeente Maassluis per 31 december 2024 is hierdoor positiever dan bij de primaire begroting 2024 verwacht. Dit blijkt eveneens uit de risicoclassificatie van de kengetallen, zoals opgenomen op pagina 90 in de jaarstukken 2024. Wel is er blijvende aandacht nodig voor de ontwikkeling van de financiële positie en kengetallen door o.a. de herijking van het gemeentefonds en de investeringsagenda die in Maassluis hoog is voor de komende jaren. Uw gemeente heeft hier in 2024/2025 maatregelen voor getroffen. Via het traject 'Maassluis in Balans' zijn bezuinigingen uitgewerkt en is er een pakket met maatregelen opgesteld. Deze maatregelen worden de komende jaren geïmplementeerd, waardoor er vanuit de Kadernota 2026-2029 verwacht wordt dat er in 2029 een structureel sluitende begroting is. Een belangrijke pijler in de komende jaren is de omvang van de investeringsagenda, van respectievelijk € 37,2 en € 33,2 miljoen in 2025 en 2026, door o.a. onderwijshuisvesting en investeringen in wegen en verkeer. Wij vragen hier uw expliciete aandacht voor.

Kengetallen voor de gemeente Maassluis (begroot en werkelijk over de periode 2022-2024)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2024 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 5,125 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad de financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college zijn beleid en doelen kan realiseren.

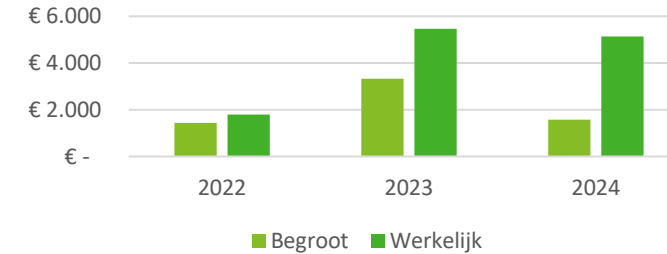
De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en de mogelijkheden. Hiermee is de begroting meer gebaseerd op uw politiek-bestuurlijke ambities dan op wat uw gemeente daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren. Specifiek zien wij dit terug in de investeringsrealisatie (lager dan begroot), de netto schuldquote (lager dan begroot) en de omvang van de materiële vaste activa per 31 december 2024, waarbij u € 14,2 miljoen begroot (conform het investeringsprogramma 2024-2028) en € 8 miljoen realiseert.

Uw organisatie is zich bewust van deze problematiek. In dit licht adviseren wij u maatregelen te nemen om de voorspellende waarde van de begroting, met name op het gebied van investeringen, te vergroten en de uitvoeringskracht ervan dichterbij elkaar te brengen. Dit mede gezien het, voor Maassluisse begrippen, omvangrijke investeringsprogramma wat voor de komende jaren geprognosticeerd is.

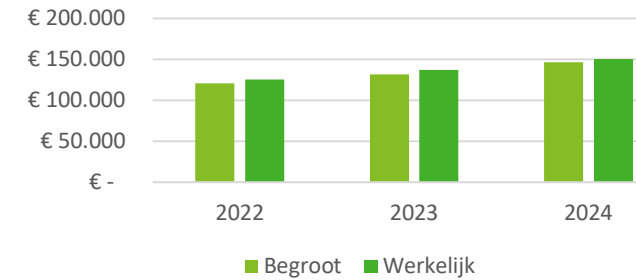
Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2024 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben de jaarstukken in het kader van onze werkzaamheden integraal doorgenomen en hebben daarbij – behalve op de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening – vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken, vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

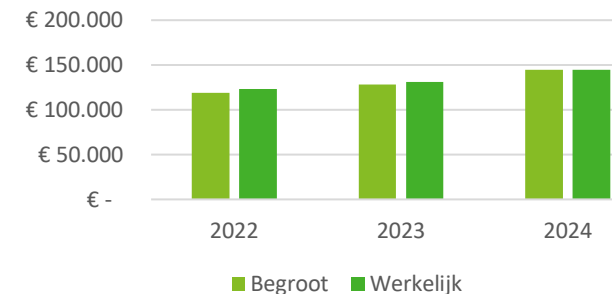
Saldo baten en lasten
x € 1.000

Baten
x € 1.000

Lasten
x € 1.000

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beide zijn gemuteerd in 2024, waarbij de ratio weerstandsvermogen met 1% is toegenomen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 34,9 miljoen (2023: € 31,5 miljoen) en is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

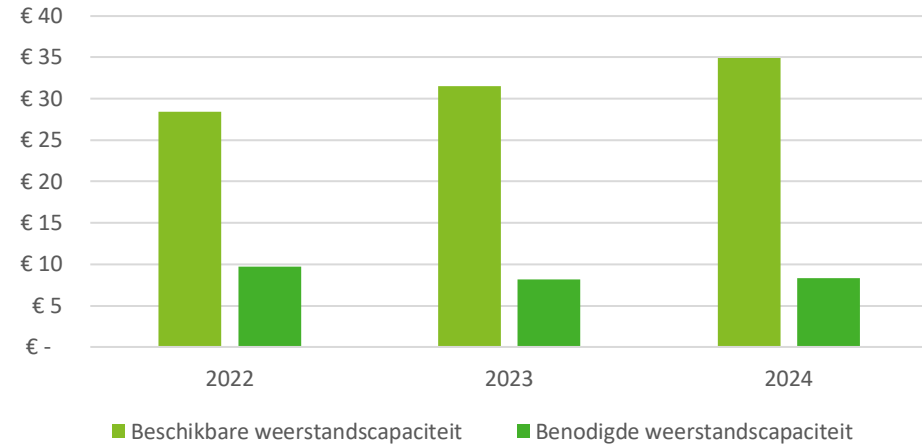
Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van de risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

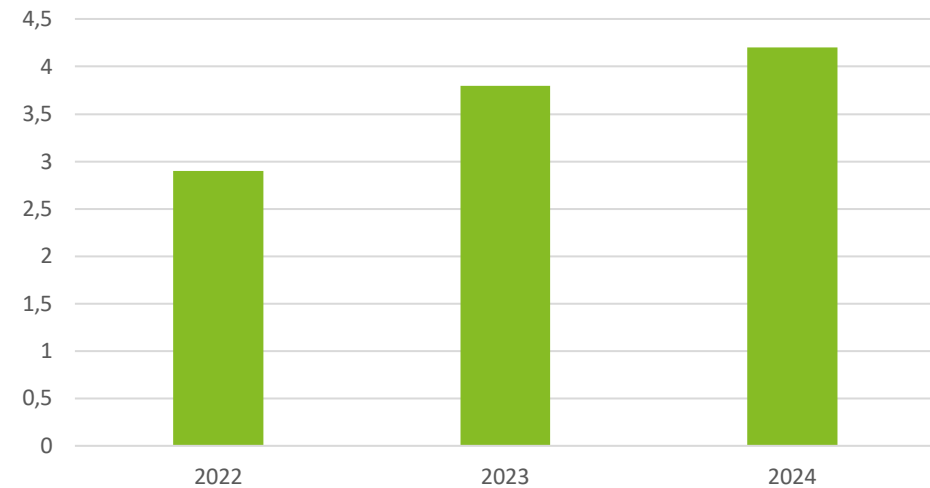
Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 8,3 miljoen (2023: € 8,2 miljoen). Ten opzichte van 2023 is er hiermee sprake van een minimale toename.

Uw weerstandscapaciteit van € 34,9 miljoen is toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 8,3 miljoen. Dit is door het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

Ontwikkeling Weerstandscapaciteit
x €1 miljoen

Ratio weerstandscapaciteit

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is het college verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin het zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief de begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden, en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen, is opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het jaarverslag.

Verantwoordings- en rapportagegrens

Via het controleprotocol heeft de gemeenteraad de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld, die door het college is gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en bij het trekken van de uiteindelijke conclusie daarbij. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college, waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Maassluis blijken onrechtmatigheden die de verantwoordingsgrens te boven gaan.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht via het normenkader 2024. Dit normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering van 21 januari 2025. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader voor het college leidend is geweest bij het komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

De financiële verordening en de controleverordening dateren uit 2022. In de financiële verordening zijn specifieke richtlijnen opgenomen wat betreft de wijze waarop en diepgang waarmee moet worden gerapporteerd over de rechtmatigheid en voor de wijze waarop het college moet omgaan met begrotingsafwijkingen. Deze komen hierna nader aan bod.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (het begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen heeft geautoriseerd. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt over de situaties waarin lastenoverschrijdingen weliswaar onrechtmatig zijn, maar wel acceptabel (lastenoverschrijdingen zijn, wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf 'Bedrijfsvoering').

Begrotingsrechtmatigheid

Wij hebben vastgesteld dat het college specifieke werkzaamheden heeft uitgevoerd ten aanzien van het begrotingscriterium, zijnde een controle op programmaoverschrijdingen en controle op kredietoverschrijdingen.

Er zijn door het college begrotingsoverschrijdingen geïdentificeerd op de lasten, voor een totaalbedrag van € 3,07 miljoen. Deze zijn toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording op de pagina 144 van de jaarrekening 2024. De overschrijdingen op de lasten tellen mee in het oordeel over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties. Ook is er sprake van een overschrijding op de kredieten voor een bedrag van € 0,5 miljoen.

Van deze overschrijdingen worden de onrechtmatigheden afgetrokken die als 'acceptabel' zijn aangeduid (een bedrag van € 3,07 miljoen). Uiteindelijk resteren er geen begrotingsonrechtmatigheden die in de paragraaf 'Bedrijfsvoering' toegelicht dienen te worden.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan het uitvoeren van de financiële beheershandelingen. Deze eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's de kaders vast die van invloed zijn op de verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan: grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, het omgaan met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole.

Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan: het niet naleven van de voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslagen bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen met als gevolg dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Die onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben wij op de volgende pagina nader toegelicht, inclusief de wijze waarop het college deze in zijn werkzaamheden heeft betrokken.

Rechtmatigheidsverantwoording

Aanbestedingen

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit.

Wij constateren over 2024 een toename in de omvang van de onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de EU- aanbestedingsregels. Uit de controle blijkt een fout van € 2,0 miljoen, terwijl over 2023 sprake was van een fout van € 1,5 miljoen. De meeste fouten vloeien, net als in voorgaande jaren, voort uit inhuur contracten.

In onze boardletter rapporteerde wij dat uw gemeente in 2024 aanvullende maatregelen heeft getroffen om de naleving van de aanbestedingsregels van inhuur structureel beter te borgen. Een belangrijke aanpassing in het proces van inhuur van externen is dat iedere opdracht met bijbehorende opdrachtraming in het CMT wordt behandeld. Deze procesoptimalisatie lijkt strijdig te zijn met de toename van de foutomvang. Echter, de contractvorming van de in 2024 onderzochte – en onrechtmatig bevonden – inkoop van inhuur heeft veelal in 2023 of eerdere jaren plaatsgevonden.

Hoewel diverse van deze contracten inmiddels vervangen zijn en uw gemeente in 2024 procesaanpassingen gemaakt heeft, achten wij het op grond van de oorzakenanalyse van deze fouten van belang dat uw gemeente bij het bepalen van de inkoopbehoefte en vaststellen van de inkoopraming expliciet: 1) Nagaat of er sprake is van een nieuwe unieke opdracht ofdat sprake is van een verlenging of uitbreiding van een opdracht door de technische verwevenheid; en 2) Of de looptijd die in de opdrachtraming gehanteerd wordt, de beste inschatting betreft. Beide elementen vormen onderdelen van de inkoopbeslissing en opdrachtraming, waar wij eerder in onze boardletter 2024 over gerapporteerd hebben. Het opnemen van deze elementen in de interne beheersing binnen het inkoopproces is naar onze mening van belang om te borgen dat voldaan wordt aan de EU- Aanbestedingsregels. Wij dringen derhalve aan op het opvolgen van onze bevindingen om aanbestedingsonrechtmatigheden in de toekomst te mitigeren.

Samenvattend concluderen wij dat uw gemeente in de afgelopen jaren meerdere (aanvullende) maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing getroffen heeft om de naleving van de aanbestedingsregels structureel beter te borgen.

Ondanks de in opzet getroffen maatregelen kan uw gemeente in de praktijk, vanwege de complexiteit van de materie en de regelgeving en de hoeveelheid bij dit proces betrokken personen, toch relatief gemakkelijk voor een verkeerde aanbestedingsprocedure kiezen, of lopende (inhuur)opdrachten onrechtmatig verlengen. Hierdoor blijft ook voor 2025 de repressieve controle door de verbijzonderde interne controle van belang.

Overige onderwerpen

Naast de werkzaamheden met betrekking tot de aanbestedingen heeft uw gemeente ook interne-controlewerkzaamheden uitgevoerd op de grondtransacties, subsidieverstrekkingen en personeel.

Er zijn negen fouten geconstateerd op het onderdeel Subsidievaststellingen, met een totale omvang van € 70.000 en een onduidelijkheid van € 280.000. Door de geconstateerde fouten en onduidelijkheden zijn voor de rechtmatigheidscontrole in 2024 door uw organisatie alle in 2024 vastgestelde subsidies boven de € 50.000 beoordeeld. Belangrijke bevindingen zijn dat in één geval geen verantwoordingsstukken aanwezig zijn en de gemeente de subsidieontvanger heeft verzuimd te rappelleren. Ondanks dit verzuim is de subsidie ambtshalve vastgesteld, wat in strijd is met de algemene subsidieverordening. Dit leidt tot een onrechtmatigheid van € 70.000 die niet rechtmatig is. In acht gevallen ontbreekt de, op grond van de Algemene Subsidieverordening, vereiste controleverklaring en is er o.a. een samenstelverklaring aangeleverd door de subsidieontvanger. Deze bevindingen classificeren als procedurele fouten en hebben dus geen financieel effect. Het college heeft deze niet-financiële onrechtmatigheid toegelicht in de paragraaf 'Bedrijfsvoering', op pagina 116 van het jaarverslag 2024.

Uit de oorzakenanalyse van het college blijkt dat onervarenheid en het ontbreken van een 'vraagbaak' binnen het subsidieteam de voornaamste reden is van de bevindingen. De belangrijkste oorzaak voor de geconstateerde onrechtmatigheden op het onderdeel subsidievaststellingen is een personeel knelpunt, welke eind 2023 is ontstaan en pas eind 2024 is opgelost. Hierdoor ontbrak het in 2024 aan specifieke kennis en kunde op het gebied van de subsidieverlening.

Als maatregel wordt het team in 2025 verder getraind en worden de uitkomsten van de interne controles meegenomen. Wij onderschrijven deze respons van het College

Lasten sociaal domein

De gemeenschappelijke regeling Stroomopwaarts MVS voert voor de gemeente Maassluis het gedeelte Werk en Inkomen uit. Ook de sociale werkplaats van de gemeente is van Stroomopwaarts.

Hoewel Stroomopwaarts deze activiteiten in delegatie uitvoert, blijft de gemeente Maassluis zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen, waaronder die in het kader van de Participatiewet.

Dit betekent voor de rechtmatigheidsverantwoording dat eventuele fouten en onduidelijkheden in de jaarrekening 2024 van Stroomopwaarts meewegen in het rechtmatigheids-oordeel van het college over de jaarrekening 2024 van de gemeente Maassluis. Uit de rapportage van de accountant van Stroomopwaarts MVS blijken overigens geen fouten die betrekking hebben op de gemeente Maassluis.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2023 bleek dat de gemeente Maassluis geen eigen beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik had. Uw gemeente heeft hier inmiddels beleid voor vastgesteld, welke per 1 januari 2025 in werking getreden is. Hiermee heeft uw gemeente haar visie en uitgangspunten voor het bestrijden en voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik geformaliseerd. Wij vinden dit een positieve ontwikkeling.

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2024 ad € 1,77 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2024 e.v. nog te realiseren baten ad € 3,855 miljoen en lasten ad € 4,645 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdient. Ultimo 2024 gaat het om drie individuele projecten.

De gemeente Maassluis schat ultimo 2024 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 2,380 miljoen bedraagt (2023: € 2,285 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is geheel in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Het resterende deel van deze verliesvoorziening is aan de passivazijde van de balans gepresenteerd. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?

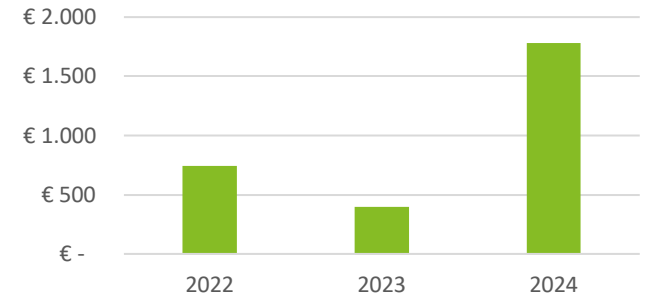
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

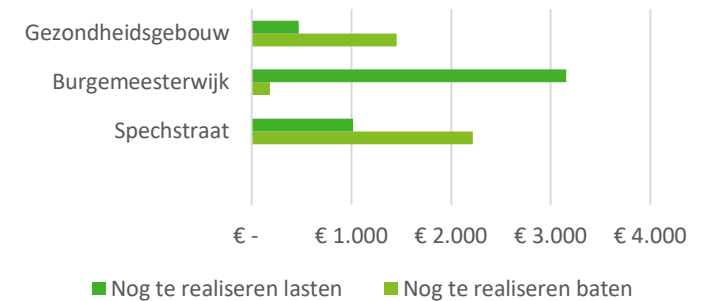
Analyse grondexploitaties

Uit nevenstaande figuren blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie in 2024 is toegenomen. De geraamde baten en lasten zijn toegenomen als gevolg van het herijken van de grondexploitaties. Daarnaast is in 2024 een nieuwe grondexploitatie geopend (Gezondheidsgebouw).

Boekwaarde bouwgronden in exploitatie
x €1.000

Overzicht per project
x €1.000

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Tijdens onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er sprake van consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2024 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat de gemeenten bij tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion-methode' (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en van gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 net zoals in 2023 geen tussentijdse winst genomen op de voorraad bouwgronden in exploitatie (de actieve grondexploitaties).

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (met als vraag: Liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet?).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Zo zorgt binnenstedelijke herstructurering normaliter voor een grotere complexiteit, aangezien de gemeente hierbij de bestaande ruimte herontwikkeld. Dit type projecten is (financieel gezien) gevoeliger voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van de kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties Voorzieningsveld Burgemeesterswijk het belangrijkste project binnen uw gemeente is, waarbij wij deze grondexploitaties in het kader van onze controle hebben geanalyseerd. Voor dit project hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening gecontroleerd.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de in de grondexploitaties gehanteerde uitgangspunten.
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2024 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten hebben betrokken bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Tijdens onze controle vragen wij u jaarlijks om inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten als gevolg van fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over fraude en integriteit, en over de stappen die uw gemeente hierin heeft gezet, waaronder het actualiseren en laten vaststellen van de frauderisicoanalyse door het college op 5 november 2024. Daarnaast hebben wij u voor 2024 e.v. enkele aanbevelingen meegegeven, te weten:

- Explicietere formuleren wat nu precies het risico op fraude is op de onderdelen waarbij dit wordt geïdentificeerd.
- Nog explicieter aandacht besteden aan de (fraude)risico's die voortvloeien uit de interne beheersing van de algehele IT-omgeving. Deze IT-omgeving is een wezenlijk onderdeel van de interne beheersomgeving. Dit is een relevant aanscherpingspunt, gezien de voorgenomen digitaliseringsslag binnen uw organisatie die in de komende jaren zal plaatsvinden.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw vertrouwenspersoon. In 2024 zijn er vier meldingen geweest bij de vertrouwenspersoon. Dit betroffen echter geen integriteitsmeldingen.

Wij hebben op basis van onze controle en de gevoerde besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd. Onze conclusie is dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan de geïdentificeerde integriteitskwetsies, en dat u hierover tijdig met ons in contact treedt.

Tevens merken wij op dat de gemeente Maassluis over een actuele gedragscode inzake integriteit beschikt, over beleid inzake ongewenste omgangsvormen, en over een Regeling Melden vermoeden misstand. Dit beleid is in het vastgestelde Personeelshandboek opgenomen.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing op basis van de controle over het boekjaar 2024

Boardletter 2024, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen naar aanleiding van de interim-controle verwijzen wij naar onze boardletter 2024, gedateerd op 10 maart 2025 met kenmerk 2503662038.01/SP.

Wij concluderen dat de interne beheersing van de processen bij de gemeente Maassluis die wij hebben beoordeeld, in de basis op orde is. De belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de interim-controle hebben betrekking op de processen inzake ICT en inkoop en aanbesteding.

In de boardletter hebben wij een aantal aandachtspunten benoemd met betrekking tot het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2024. Als onderdeel van onze werkzaamheden inzake de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten in voldoende mate zijn opgevolgd. Voor zover het opvolgen en/of onze controle hiervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving, inclusief cybersecurity, behoeft verdere aandacht

De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De bevindingen wijzen op het ontbreken van een formele autorisatiematrix voor gebruikersrechten en onvoldoende documentatie van het changemanagementproces, wat het risico op ongeautoriseerde toegang en ongeteste wijzigingen vergroot.

Tevens ontbreekt een ISAE 3402 type 2-verklaring van de cloudleverancier. Belangrijke nadelen van het feit dat er onvoldoende opvolging en prioriteit is gegeven aan onze eerdere aanbevelingen, zijn onder andere:

- Uw gemeente loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en die een grote(re) impact kunnen hebben indien er sprake is van cybersecurity-incidenten.
- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat er tijdens de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere data-analyses. Het uitvoeren van interne controles – waarbij bijvoorbeeld voor de inkoop data-analyse is ingezet – verloopt hierdoor niet optimaal efficiënt, aangezien er eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn voor het nagaan van de betrouwbaarheid van de data/het lijstwerk. Bovendien kan de interne controle bij het maximaal gebruikmaken van data-analyse een hogere toegevoegde waarde opleveren voor de organisatie, die op basis hiervan belangrijke inzichten kan verkrijgen en de controles ook meer risicogericht kan insteken.
- Als gevolg van het (vooralsnog) onvoldoende opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2024 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk na te gaan.

Voor onze inhoudelijke bevindingen en voor de resterende aanbevelingen inzake de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking verwijzen wij korthedshalve naar onze managementletter/boardletter 2024.

Ondanks de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving zijn wij tijdens de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen. Hierbij hebben wij met data-analyse een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen.

Op basis van het inzetten van data-analyse hebben wij de via gegevensgerichte werkzaamheden te onderzoeken populatie memoriaalboekingen kunnen reduceren in vergelijking met 2023. Dit illustreert het belang en de toegevoegde waarde van een betrouwbare IT-omgeving als basis voor het inzetten van data-analyse. Uit deze controle zijn geen bevindingen gebleken.

Speerpunt Raad

Tijdens de auditcommissie van 25 november a.s. is het volgende speerpunt voor de accountantscontrole 2024 vastgesteld door de auditcommissie:

- Beëindiging project sportzaal Sportlaan:
  - hebben de toegerekende kosten aan het krediet, welke afgeboekt dienen te worden door de beëindiging, betrekking op het project: Juistheid van de toegerekende kosten;
  - betekent de beëindiging van het project dat per definitie alle kosten afgeboekt moeten worden of kan een deel van de kosten ook als voorbereidingskosten gealloceerd worden voor de twee alternatieve locaties waar naar uitgeweken wordt: Juiste toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording bij afwaardering van het krediet.

Wij hebben als onderdeel van de accountantscontrole vastgesteld dat er in 2024 en eerdere jaren voor een bedrag ad € 0,94 mln. aan historische kosten gemaakt is op het investeringskrediet. Deze kosten bestonden veelal uit ambtelijke uren en kosten van externen die gemaakt zijn in het kader van de voorbereiding van dit project. Hierbij valt te denken aan projectmanagement, ontwerpkosten en milieutechnisch onderzoek. Wij hebben vastgesteld dat de in 2024 en eerdere jaren gemaakte kosten betrekking hadden op het project sportzaal Sportlaan.

In 2024 is gebleken dat de realisatie van de sportzaal Sportlaan op de geplande locatie is niet haalbaar was. Als alternatief is in de visie voor Station West een sportzaal opgenomen. Uw gemeente heeft op grond hiervan de historische plankosten van sportzaal Sportlaan afgeboekt. Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording achten wij dit passend, gezien de historische kosten direct samenhangen met een ontwerp en locatie waarover besloten is, dat hier niet verder op ontwikkeld zal worden.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 0,05 miljoen.

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	€ 0
Totaal getrouwheidsfouten	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 0,05 miljoen.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
<ul style="list-style-type: none"> N.v.t.	€ 0
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2024 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2024. Tevens nemen wij onderstaand de fouten en onzekerheden op wat betreft de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

- Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): Goedkeurend
- Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: Goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of er, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
A20B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	N.v.t.	€ 0	
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	€ 0	
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	N.v.t.	€ 0	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	N.v.t.	€ 0	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	N.v.t.	€ 0	
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	
E104	Regeling specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	N.v.t.	€ 0	

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022	N.v.t.	€ 0	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022	N.v.t.	€ 0	
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022	N.v.t.	€ 0	
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	
G10A	Wet inburgering 2021_Totaal 2022	N.v.t.	€ 0	
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2022	N.v.t.	€ 0	
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	N.v.t.	€ 0	
G13A	Onderwijsroute_totalen 2022	N.v.t.	€ 0	

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	N.v.t.	€ 0	
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.v.t.	€ 0	
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t.	€ 0	
J41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	N.v.t.	€ 0	
J55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	€ 0	
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	N.v.t.	€ 0	
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	N.v.t.	€ 0	
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	N.v.t.	€ 0	
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	N.v.t.	€ 0	
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	€ 0	
M29B	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Maassluis in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde maatregelen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van maatregelen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Maassluis te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke en financiële relaties met de gemeente Maassluis

Wij hebben een evaluatie gemaakt van de persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.